

İŖe Vuruk Tanım Hipotez OluŖturma

İşevuruk Tanım

- Özellikle doğrudan doğruya gözleyemediğimiz bir kavramın varolup olmadığını ya da ne ölçüde varolduğunu görgül olarak saptayabilmek için ne gibi işler ya da işlemler yapıldığını belirterek tanımlama.
  - Öğrenme “..... kadar kelimededen .....kadarını, ... kadar zamanda ..... koşullarda hatırlamaktır”

- test edilmesi,
- tekrarlanması,
- sağdanması;

*dolayısıyla herkes tarafından aynı anlamlar verilmesi de olanaklı kılınmaktadır.

- İşevuruk tanımlarla **kavramsal** düzey **görgül** düzeye dönüşmekte ve bilimsel araştırmalarda kolaylık sağlanmaktadır.
- Özellikle psikolojik kavramlar ancak ölçme yoluyla işevuruklaştırılabilirler.

- Avustralyada açlık sınırının altında yaşayan çocukların sayısını bulmak,
- Genç insanlara yardım etmek için tasarlanan yeni eğitim programının etkisini ölçmek

Açlık: bir duygunun tanımlanmasıdır.

Araştırmada açlık bir değişken olarak kullanılıyorsa;

Açlık kavramının işevuruk tanımını yapınız!

- Son yediđi řu kadar kalorilik yemekten sonra en az 12 saat geçen kiři atır.

- Bir kavramın birden fazla işevuruk tanımı yapılabilir.
- Önemli olan söz konusu araştırmada geçen kavramı hangi işlemlerle tanımladığımızın belirtilmesidir.

- Kaygılı insanlar sosyal ortamlardan kaçınırlar mı?

- Kaygılı insanlar sosyal ortamlardan kaçınırlar mı?

Kaygılı:

- Beck Kaygı Ölçeği
- DSM-IV göre klinik deęerlendirme

- Kaygılı insanlar sosyal ortamlardan kaçınırlar mı?

Sosyal Ortam:

- Doğum günü partisi, alışveriş merkezleri, konser, tiyatro

- Çocukluk öfkesini azaltmayı amaçlayan yeni eğitici televizyon programının etkisi araştırılacaktır.

- Çocukluk öfkesini azaltmayı amaçlayan yeni eğitici televizyon programının etkisi araştırılacaktır.

Öfke:

- Davranışsal gözlem (fiziksel ve sözel öfke işaretleri)
- Öğretmenleri tarafından doldurulan çocuk davranışları ölçeği

- Çalışmanın amacı ebeveyn sıcaklığı, ebeveyn öfkesi ve ergenlerin alkol tüketimleri arasındaki ilişkiyi araştırmaktır.

- Çalışmanın amacı ebeveyn sıcaklığı, ebeveyn öfkesi ve ergenlerin alkol tüketimleri arasındaki ilişkiyi araştırmaktır.

Ebeveyn Sıcaklığı:

- Fiziksel sıcaklık (öpme, sarılma, kucaklama)
- Sözel sıcaklık (övme, güzel şeyler söyleme, takdir etme)

- Çalışmanın amacı ebeveyn sıcaklığı, ebeveyn öfkesi ve ergenlerin alkol tüketimleri arasındaki ilişkiyi araştırmaktır.

- Çalışmanın amacı ebeveyn sıcaklığı, ebeveyn öfkesi ve ergenlerin alkol tüketimleri arasındaki ilişkiyi araştırmaktır.

Ebeveyn Öfkesi:

- Fiziksel Öfke (vurma, ısırma, tokatlama)
- Sözel Öfke (hakaret etme, sövme, aşağılama, kötü söz söyleme)

- Çalışmanın amacı ebeveyn sıcaklığı, ebeveyn öfkesi ve ergenlerin alkol tüketimleri arasındaki ilişkiyi araştırmaktır.

- Çalışmanın amacı ebeveyn sıcaklığı, ebeveyn öfkesi ve ergenlerin alkol tüketimleri arasındaki ilişkiyi araştırmaktır.

Alkol Tüketimi:

- Geçtiğimiz ay ne sıklıkta alkol tüketti?
- Geçtiğimiz ay arkadaşları ile bir aradayken kaç bardak alkol tüketti?
- Alkol kullanım sıklığı nedir?

- Çalışmanın amacı stresli yaşam olaylarının psikolojik sorunlar üzerindeki etkisini araştırmaktır.

- Çalışmanın amacı stresli yaşam olaylarının psikolojik sorunlar üzerindeki etkisini araştırmaktır.

Stresli Yaşam Olayları:

- Aile üyelerinden birinin ölümü yada ağır rahatsızlığı
- Cinsel, fiziksel, psikolojik istismara maruz kalmak olabilir
- Ciddi kişiler arası çatışma olabilir (boşanma)
- Ciddi ekonomik güçlükler olabilir.

- Çalışmanın amacı stresli yaşam olaylarının psikolojik sorunlar üzerindeki etkisini araştırmaktır.

- Çalışmanın amacı stresli yaşam olaylarının psikolojik sorunlar üzerindeki etkisini araştırmaktır.

Psikolojik Sorunlar:

- Kaygı: Süreklilik Kaygı Ölçeği
- Zihinsel Stres: Genel Sağlık Ölçeği
- Kısa Semptom Envanteri

ARAŞTIRMANIN AMACI

- Amaç araştırma probleminin somutlaştığı yerdir.
- Amaçlar NE, NASIL ve NIÇİN ifadelerine cevap verir.
- Çalışılmak istenen problemle ya da konuyla ilgili değişkenleri ve ilişkileri ifade eder.

- Araştırmanın detaylı amaçları iki şekilde ifade edilebilir:
  - Soru cümleleri
    - İfade ediliş kolaylığı ve hipotezlerdeki gibi varsayıma dayanmadan sorunun sorulması kullanım kolaylığı sağlar.
      - Üniversite öğrencilerinin zeka düzeyi ile akademik başarısı ilişkili midir?
      - Öğrencilerin çalışma disipliniyle üniversiteye girme puanı arasında olumlu yönde bir ilişki var mıdır?
      - Kişilik özellikleri yardım etme davranışıyla ilişkili midir?

– Hipotezler (Denenceler)

- Bir araştırma probleminin somut, incelenebilir,- test edilebilir duruma getirilmiş şeklidir.
- Gözlemlenebilir (araştırılabilir) bir olay, olgu veya fikri mantıklı ve bilimsel olarak açıklamaya yönelik yapılan tahminlerdir
  - Gürültülü ortamda yapılan bilişsel testler test performansını düşürür.
  - Erkekler kadınlara göre daha fazla alkol tüketir.

- İyi bir hipotezde aranan önemli özellikler:
  - Kuramsal bir temele dayalı olmalıdır.
  - Bilinenlerle önemli bir çelişki içinde olmamalıdır.
  - Değişkenler arası ilişkiyi tanımlamalıdır.
  - Sınanabilir (yanlışlanabilir) olmalıdır.
  - Mevcut zaman ve olanaklarla sınanabilecek şekilde sınırlı olmalıdır.
  - Açık, basit, anlaşılır ve işlevsel (işevuruk) bir şekilde ifade edilmiş olmalıdır.

- Hipotez Türleri:

- Araştırma hipotezi (H1)

- Değişkenler arasında ilişki olduğunu savunan hipotezdir.
    - Gruplar arasında anlamlı fark vardır dediğimiz hipotezdir.

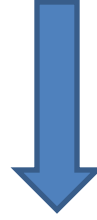
- Yokluk (sıfır) hipotezi (H0)

- Gruplar arasında anlamlı fark olmadığı yani grupların eşit olduğunu söyleyen hipotezdir.
    - Değişkenler arasında ilişki olmadığını savunan hipotezdir.

-

- H1 hipotezi iki şekilde kurulabilir;
  - a) Çift yönlü hipotez
    - $H1 = \mu_1 \neq \mu_2$ farklılığı belirten bu hipotez çift yönlüdür.
  - b) Tek yönlü hipotez
    - $H1 = \mu_1 > \mu_2$ veya $\mu_1 < \mu_2$
    - μ_1 'in μ_2 den büyük olduğunu veya
    - μ_1 'in μ_2 den küçük olduğunu belirten bu hipotez tek yönlüdür.
- *Eğer deneysel bir çalışma yapılmıyor veya sonuçtan emin olunmuyorsa çift yönlü hipotezler ya da araştırma soruları tercih edilmelidir.

Yaşlılık ve bellek

Yaşlılık ile bellek arasında bir ilişki var mıdır?

Yaşlı insanlar karmaşık olayların detaylarını genç insanlardan daha az hatırlar.

- **Tek Yönlü Hipotez:**

Yaşlı insanlar karmaşık olayların detaylarını genç insanlardan daha az hatırlar.

- **Cift Yönlü Hipotez :**

Karmaşık olayların detaylarını hatırlama konusunda yaşlı insanlarla genç insanlar arasında anlamlı bir fark vardır

- **Yokluk Hipotezi:**

Karmaşık olayların detaylarını hatırlama konusunda yaşlı insanlarla genç insanlar arasında anlamlı bir fark yoktur.

- Öfke kontrol sorunu konusunda nikotin yoksunluğu yaşayan kişilerle nikotin yoksunluğu yaşamayan kişiler arasında anlamlı bir fark vardır.

Çift Yönlü Hipotez:

Tek Yönlü Hipotez:

Yokluk Hipotezi:

- Ebeveynlerinden yüksek kabul gören ergenler, düşük kabul görenlere kıyasla daha az psikolojik uyum sorunları yaşar.

Çift Yönlü Hipotez:

Tek Yönlü Hipotez:

Yokluk Hipotezi:

- Rahatlama egzersizleri eğitimi alan bireyler, almayanlara kıyasla daha az engelleyici davranış gösterirler.

Çift Yönlü Hipotez:

Tek Yönlü Hipotez:

Yokluk Hipotezi:

- Batı kültürlerinde ideal güzel kadının görsel imajına mazur kalmak ile beden memnuniyeti arasında ilişki vardır.
- Çift Yönlü Denence:
- Tek Yönlü Denence:
- Yokluk Denencesi:

Çalışmanın Amacı

- Çalışmanın amacı çocuklara alfabeyi öğretmenin en gelişmiş yolunu bulmaktır. Bunun için iki grup çocuk alınacak, bir gruba yeni şarkı söyleyerek alfabeyi öğretme tekniği uygulanacak, diğer gruptan ise sıkıcı bir şekilde her bir harfi tekrar etmesi istenecektir.

Çift Yönlü Hipotez:

Tek Yönlü Hipotez:

Yokluk Hipotezi:

- **Çift Yönlü Hipotez:**

Alfabadeki harfleri tanıma açısından şarkı söyleme tekniği uygulanan çocuklar ile sıkıcı bir şekilde harfleri tekrar etmesi istenen çocuklar arasında anlamlı bir fark olması beklenmektedir.

- **Tek Yönlü Hipotez:**

Şarkı söyleme tekniği uygulanan çocukların, sıkıcı bir şekilde harfleri tekrar etmesi istenen çocuklardan daha çok harfi tanıması beklenmektedir.

- **Yokluk Hipotezi:**

Alfabadeki harfleri tanıma açısından, şarkı söyleme tekniği uygulanan çocuklar ile sıkıcı bir şekilde harfleri tekrar etmesi istenen çocuklar arasında anlamlı bir fark olması beklenmektedir.

Çalışmanın Amacı

- Çalışmanın amacı öfkeli davranışlar gösterme açısından film izlerken engellenen çocuklar ile engellenmeyen çocuklar arasındaki farkı araştırmaktır.

Çift Yönlü Hipotez:

Tek Yönlü Hipotez:

Yokluk Hipotezi:

- **Çift Yönlü Hipotez:**

Öfkeli davranışlar gösterme açısından film izlerken engellenen çocuklar ile engellenmeyen çocuklar arasında anlamlı bir fark vardır.

- **Tek Yönlü Hipotez:**

Film izlerken engellenen çocukların, engellenmeyen çocuklara kıyasla daha fazla öfkeli davranış sergilemesi beklenmektedir.

- **Yokluk Hipotezi:**

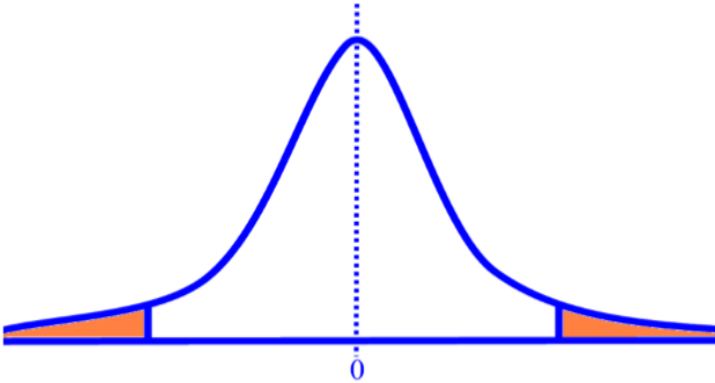
Öfkeli davranışlar gösterme açısından film izlerken engellenen çocuklar ile engellenmeyen çocuklar arasında anlamlı bir fark vardır.

Hipotez Testi (anlamlılık testi)

- Hipotezin örneklemden elde edilen bilgilere bağlı olarak belirli bir hata payı ile doğrulanmasına hipotez testi denir.
- Evrenin tümü üzerinde çalışıldığında, çıkan sonuçlar kesindir. Anlamlılık testi uygulanmaz.
- Eğer evrenden örneklem alınarak çalışılıyorsa, bir hipotez testi (anlamlılık testi) uygulanır.
  - Üniversite öğrencilerinin sınav başarıları ile sınav kaygısı arasında anlamlı bir ilişki varmıdır?

Normal Dağılım

- Hipotez testinde, evrenden alınacak sonsuz tesadüfi örneklemin bir normal dağılım eğrisinin altında toplanacağı kabul edilir.
- Seçilen örneklemin, normal dağılım eğrisinin sağ ve solundaki red bölgelerinde olup olmadığına bakılır.
- O bölgelerin dışında (kenarlarda) yer alıyorsa, farklılıklar tesadüfi olabilir. Yoksa fark tesadüfi değildir

Anlamlılık Seviyesi (α)

- Herhangi bir sonucun rastlantısal olarak ortaya çıkma ihtimalini gösteren değerdir.
- Red bölgesinin sınırının belirlenmesinde kullanılır.
- Araştırmalarda yanlış bir iddiada bulunmamak ve yokluk hipotezini korumak için anlamlılık seviyesini küçük tutarız.
- Bu değer genellikle $p < 0.05$

- Hipotez Teslerinde Karşılaşılabilecek Durumlar

- 1) H_0 doğrudur : Hipotez testi sonunda biz doğru olduğunu buluyoruz. Yani "KABUL" ediyoruz.

- Doğru Karar: $(1-\alpha)$ güven katsayısı ile bu çıkardığımız sonuç doğrudur.)

Sınav kaygısı ile sınav performansı arasında anlamlı bir ilişki yoktur ve biz de yoktur diyoruz.

– 2) H_0 doğru olmasına karşın hipotez testi sonunda biz onun yanlış olduğunu zannedip H_0 ı reddediyoruz.

- HATA! (I. tür hata veya α hata)

Sınav kaygısı ile sınav performansı arasında anlamlı bir ilişki olmadığı halde biz vardır diyoruz.

- 3) H_0 hatalı veya yanlıştır : Biz onu doğru zannedip kabul ettik.
  - HATA!(II. tür hata veya β hata)

Sınav kaygısı ile sınav performansı arasında bir ilişki var ama biz yok diyoruz.

- 4) H_0 hatalı veya yanlıştır : Biz onun yanlış olduğunu bulduk; H_0 'ı reddettik.
- Doğru Karar: $(1-\beta)$ veya testin gücü ile bu çıkardığımız sonuç doğrudur .
  - Sınav kaygısı ile sınav performansı arasında bir ilişki vardır ve biz de vardır diyoruz.

	H_0 gerçek	H_0 hatalı
H_0 kabulü	Doğru karar	II.Tür hata (β)
H_0 reddi	I.Tür hata (α)	Doğru karar

- Alfa (α) : Doğru bir yokluk hipotezin yanlışlıkla reddedilme olasılığıdır.
- Beta (β) : Yanlış bir yokluk hipotezin yanlışlıkla kabul edilme olasılığıdır.